

**FINANČNÍ HOSPODAŘENÍ ÚZEMNÍCH
SAMOSPRÁVNÝCH CELKŮ,
DOBROVOLNÝCH SVAZKŮ OBCÍ
A REGIONÁLNÍCH RAD REGIONŮ SOUDRŽNOSTI**

OBSAH:

1. ÚVOD	2
2. Hospodaření územních samosprávných celků, dobrovolných svazků obcí a regionálních rad regionů soudržnosti	5
2.1. Hospodaření územních samosprávných celků, dobrovolných svazků obcí a regionálních rad regionů soudržnosti (po konsolidaci)	5
2.1.1. Očekávaný vývoj hospodaření územních samosprávných celků, dobrovolných svazků obcí a regionálních rad regionů soudržnosti v roce 2009	5
2.1.2. Predikce hospodaření územních samosprávných celků, dobrovolných svazků obcí a regionálních rad regionů soudržnosti v roce 2010	6
2.2. Hospodaření obcí a hl. m. Prahy	7
2.2.1. Očekávaný vývoj hospodaření obcí a hl. m. Prahy v roce 2009	7
2.2.2. Predikce hospodaření obcí a hl. m. Prahy v roce 2010	9
2.3. Hospodaření dobrovolných svazků obcí	11
2.3.1. Očekávaný vývoj hospodaření dobrovolných svazků obcí v roce 2009	11
2.3.2. Predikce hospodaření dobrovolných svazků obcí v roce 2010	12
2.4. Hospodaření krajů	13
2.4.1. Očekávaný vývoj hospodaření krajů v roce 2009	13
2.4.2. Predikce hospodaření krajů v roce 2010	14
2.5. Hospodaření regionálních rad regionů soudržnosti	16
2.5.1. Očekávaný vývoj hospodaření regionálních rad regionů soudržnosti v roce 2009 a 2010	16
3. Dotace ze státního rozpočtu pro územní samosprávné celky, dobrovolné svazky obcí a regionální rady regionů soudržnosti	19
3.1. Dotace ze státního rozpočtu pro obce a hl. m. Prahu v roce 2010	19
3.1.1. Finanční vztahy k rozpočtům obcí v úhrnech po jednotlivých krajích a finanční vztah k rozpočtu hlavního města Prahy	19
3.1.2. Ostatní dotace z kapitoly Všeobecná pokladní správa	24
3.1.3. Dotace z ostatních kapitol státního rozpočtu	25
3.2. Dotace ze státního rozpočtu pro dobrovolné svazky obcí v roce 2010	26
3.3. Dotace ze státního rozpočtu pro kraje v roce 2010	26
3.3.1. Finanční vztahy k rozpočtům krajů	26
3.3.2. Ostatní dotace z kapitoly Všeobecná pokladní správa	27
3.3.3. Dotace z ostatních kapitol státního rozpočtu	27
3.4. Dotace ze státního rozpočtu pro regionální rady regionů soudržnosti v roce 2010	28
TABULKOVÉ PŘÍLOHY	29

1. ÚVOD

Následující text obsahuje odhad vývoje hospodaření územních samosprávných celků (obcí a krajů), dobrovolných svazků obcí a regionálních rad regionů soudržnosti v roce 2009, predikci jejich hospodaření na rok 2010 a objemy dotací, které budou těmto složkám veřejných rozpočtů poskytovány ze státního rozpočtu v roce 2010.

Pro přípravu odhadu očekávané skutečnosti vývoje hospodaření územních samosprávných celků, dobrovolných svazků obcí a regionálních rad regionů soudržnosti za rok 2009 a predikce vývoje hospodaření na rok 2010 byly mimo jiné využity následující podklady:

- makroekonomická predikce České republiky publikovaná Ministerstvem financí v červenci roku 2009,
- očekávaná skutečnost daňových příjmů veřejných rozpočtů v roce 2009 z července roku 2009,
- aktuální daňová predikce na rok 2010 aktualizovaná o vliv navržených změn daňové legislativy schválené vládou a projednávané Parlamentem,
- bilance příjmů a výdajů obcí a krajů k 30. 6. 2009,
- upravené rozpočty kapitol státního rozpočtu a státních fondů k 30. 6. 2009.

Predikce situace ve finančním hospodaření obcí, krajů, dobrovolných svazků obcí a regionálních rad regionů soudržnosti pro roky 2009 a 2010 představují konzervativní odhad, který byl zpracován na základě výše uvedených údajů a který bude zpřesňován v návaznosti na vývoj ekonomické situace.

I pro rok 2010 zůstávají zachovány finanční vztahy státního rozpočtu k rozpočtům krajů, k rozpočtům obcí a k rozpočtu hl. m. Prahy v kapitole státního rozpočtu Všeobecná pokladní správa (přílohy č. 5, 6, 7 k návrhu zákona o státním rozpočtu na rok 2010). Ve srovnání s rokem 2009 nejsou vzhledem k problematické situaci ve státním rozpočtu dotace pro obce a kraje rozpočtované v kapitole Všeobecná pokladní správa valorizovány. Do navrhovaných objemů příslušných dotačních titulů na rok 2010 byly promítnuty pouze vlivy

vyplývající ze změny počtu obyvatel, počtu žáků, lůžkových kapacit apod. Úsporná opatření uplatňovaná v rámci návrhu státního rozpočtu na rok 2010 se ve vztahu k obcím a krajům projevují i v oblasti investičních dotací, kdy se oproti roku 2009 razantně snižují navrhované objemy prostředků v ukazateli „Výdaje vedené v informačním systému programového financování celkem“ za kapitolu státního rozpočtu Všeobecná pokladní správa.

Co se týče financování výkonu přenesené působnosti pro rok 2010, již není rozpočtována položka „Dofinancování příspěvku na výkon státní správy pro obce“ v ukazateli kapitoly Všeobecná pokladní správa „Další prostředky pro územní samosprávné celky“. Prostředky rozpočtované na této položce (301,5 mil. Kč) byly z důvodu potřeby zpřehlednit financování výkonu přenesené působnosti zajišťované obcemi přesunuty do příspěvku na výkon státní správy pro obce a pro hl. m. Prahu, který je součástí finančních vztahů státního rozpočtu k rozpočtům obcí v úhrnech po jednotlivých krajích (příloha č. 6 k návrhu zákona o státním rozpočtu) a finančního vztahu státního rozpočtu k rozpočtu hlavního města Prahy (příloha č. 7 k návrhu zákona o státním rozpočtu).

K řešení disproporcí v míře krytí výdajů na výkon přenesené působnosti je rozpočtována částka 2 mld. Kč. O tyto prostředky je navýšen příspěvek na výkon státní správy pro obce, který je obsažen ve finančních vztazích státního rozpočtu k rozpočtům obcí v úhrnech po jednotlivých krajích (příloha č. 6 k návrhu zákona o státním rozpočtu) a ve finančním vztahu státního rozpočtu k rozpočtu hlavního města Prahy (příloha č. 7 k návrhu zákona o státním rozpočtu). Ministerstvo vnitra zpracovalo model propočtu příspěvku na výkon státní správy pro obce na rok 2010 tak, aby promítlo výsledky analýzy zpracované Vysokou školou ekonomickou¹:

- u obcí s rozšířenou působností se metodika a koeficienty pro rok 2010 nemění,
- výpočet u ostatních obcí pro rok 2010 zaznamenává změny spočívající ve výrazném zjednodušení propočtu (podrobně viz subkapitola 3.1.), změna koeficientů zohledňuje zvýšení prostředků k řešení disproporcí v míře krytí výdajů na výkon přenesené působnosti.

¹ Jednalo se o analýzu financování výkonu státní správy a samosprávy územních samosprávných celků, která byla VŠE zpracovávána v průběhu roku 2008. Zadavatelem bylo Ministerstvo financí. Zadání projektu bylo zpracováno ve spolupráci se zástupci obcí, krajů, Parlamentu atd.

Podoba modelu zpracovaného Ministerstvem vnitra má následující výsledky:

- dochází k přerozdělení sumy 2 mld. Kč ve prospěch menších obcí a měst,
- posílení směřující k redukci disproporcí v míře krytí výdajů na výkon přenesené působnosti zaznamenají i čtyři největší města,
- zároveň bylo u všech typů obcí v průměru dosaženo cca 95% míry krytí výdajů na výkon přenesené působnosti (s výjimkou hl. m. Prahy).

2. HOSPODAŘENÍ ÚZEMNÍCH SAMOSPRÁVNÝCH CELKŮ, DOBROVOLNÝCH SVAZKŮ OBCÍ A REGIONÁLNÍCH RAD REGIONŮ SOUDRŽNOSTI

2.1. Hospodaření územních samosprávných celků, dobrovolných svazků obcí a regionálních rad regionů soudržnosti (po konsolidaci)

2.1.1. Očekávaný vývoj hospodaření územních samosprávných celků, dobrovolných svazků obcí a regionálních rad regionů soudržnosti v roce 2009

Do výsledku hospodaření místních rozpočtů² jako celku se v roce 2009 promítne vliv nepříznivého vývoje ekonomiky, a to zejména problematický vývoj inkasa daňových příjmů. Ty tvoří nejvýznamnější zdroje financování výdajů obcí a krajů.

Predikce hospodaření místních rozpočtů na rok 2009 sestavená v době projednávání návrhu státního rozpočtu na rok 2009 počítala s tím, že hospodaření místních rozpočtů v roce 2009 dosáhne přebytku ve výši 8,4 mld. Kč. Tento odhad se odvíjel od předpokládaného růstu ekonomiky ve výši 4,8 %. Již počátkem roku 2009 byl odhad salda hospodaření místních rozpočtů v roce 2009 přehodnocen v návaznosti na aktuální ekonomický vývoj směrem k deficitnímu financování.

Protože aktuální daňová predikce počítá ve srovnání s rokem 2008 s propadem inkasa daňových příjmů obcí a krajů o více než 20 mld. Kč, lze předpokládat, že místní rozpočty jako celek uzavrou své hospodaření v roce 2009 schodkem. S využitím aktuální makroekonomické predikce se jeho výše odhaduje na 21,3 mld. Kč. Na tomto negativním saldu by se měly podílet obce schodkem ve výši 14,7 mld. Kč a kraje schodkem v částce 6,4 mld. Kč. V hospodaření dobrovolných svazků obcí a regionálních rad regionů soudržnosti se změna salda oproti původním odhadům nepředpokládá.

Strukturu salda hospodaření místních rozpočtů v roce 2008 a odhad pro rok 2009 znázorňuje následující tabulka.

² Do místních rozpočtů zahrnujeme rozpočty obcí, krajů (územní rozpočty), rozpočty dobrovolných svazků obcí a regionálních rad regionů soudržnosti.

Tab. č. 1 – Struktura salda hospodaření místních rozpočtů v roce 2008 a odhad pro rok 2009

v mld. Kč

	Skutečnost k 31. 12. 2008	Schválený SR 2009	Aktualizace odhadu OČ na rok 2009 podle ekonomického vývoje
Obce	15,6	6,7	-14,7
Kraje	-1,3	1,9	-6,4
DSO	0,4	-0,2	-0,2
Regionální rady	0,4	0	0
Celkem	15,1	8,4	-21,3

Jedná se o konzervativní odhad, který byl zpracován na základě údajů k 30. 6. 2009 a který bude zpřesňován v návaznosti na vývoj ekonomické situace. Pro odhad příjmů místních rozpočtů v roce 2009 byly využity údaje Ministerstva financí o očekávaném vývoji daňových příjmů z července roku 2009. Tyto údaje se mimo jiné opírají o předpokládaný pokles HDP o 4,3 %.

Očekáváme, že propad daňových příjmů bude ovlivňovat i úroveň realizovaných výdajů obcí a krajů v roce 2009, a to zejména kapitálových. Lze rovněž předpokládat, že k dorovnání propadu daňových příjmů zapojí kraje a obce rezervy realizované v minulých letech, popř. cizí návratné zdroje. Je nutno zdůraznit, že stanovení výdajových priorit, volba formy financování výdajů náleží do samostatné působnosti obcí a krajů.

Podrobnější údaje o očekávaných příjmech a výdajích obcí, krajů, dobrovolných svazků obcí, regionálních rad regionů soudržnosti jsou uvedeny v následujících částech této kapitoly a v příloze č. 1.

2.1.2. Predikce hospodaření územních samosprávných celků, dobrovolných svazků obcí a regionálních rad regionů soudržnosti v roce 2010

Předpokládá se, že trend deficitního hospodaření místních rozpočtů z roku 2009 bude pokračovat i v následujícím roce. Saldo hospodaření místních rozpočtů by mělo být v roce 2010 pozitivně ovlivněno legislativními opatřeními, která byla schválena vládou a jsou projednávána Parlamentem.

Schodek místních rozpočtů je pro rok 2010 predikován ve výši 5,6 mld. Kč, z toho u obcí se odhaduje deficit v částce 3,2 mld. Kč, u krajů se jeho výše odhaduje v objemu

2,1 mld. Kč. V případě dobrovolných svazků obcí je predikován schodek ve výši 0,3 mld. Kč. U regionálních rad regionů soudržnosti se odhaduje, že jejich rozpočty budou i v roce 2010 vyrovnané.

Výše uvedené odhady vycházejí z předpokladu, že v roce 2010 celkové inkaso daňových příjmů meziročně poroste, a to téměř o 10 %³. Toto procento nárůstu však nezajistí, aby se úroveň daňových příjmů vrátila na úroveň roku 2008.

Podrobnější údaje o očekávaných příjmech a výdajích obcí, krajů, dobrovolných svazků obcí, regionálních rad regionů soudržnosti jsou uvedeny v následujících částech této kapitoly a v příloze č. 1.

2.2. Hospodaření obcí a hl. m. Prahy

2.2.1. Očekávaný vývoj hospodaření obcí a hl. m. Prahy v roce 2009

Rok 2008 obce uzavřely nadstandardním výsledkem hospodaření. V tomto roce dosáhly jejich rozpočty přebytku ve výši 15,6 mld. Kč. Na tomto výsledku se podílel příznivý vývoj daňových příjmů. Jeho působení zesílil v případě obcí i vliv novely zákona č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní, ve znění pozdějších přepisů, která mimo jiné navýšila obcím podíl na sdílených daních. Oproti tomu se nenaplnila rozpočtem předpokládaná výše výdajů obecních rozpočtů. Tento vývoj byl zřejmě zapříčiněn posunem termínů ve schvalování operačních programů, čímž došlo i k odložení realizace projektů. Obce v tomto roce vykázaly na bankovních účtech cca 74 mld. Kč, což je meziroční zvýšení o 14,3 mld. Kč. Tento přístup k tvorbě finančních rezerv ze strany obcí je možno odůvodnit očekáváním důsledků krize na světových finančních trzích v české ekonomice v roce 2009.

Tab. č. 2 – Vývoj stavu finančních prostředků na bankovních účtech obcí

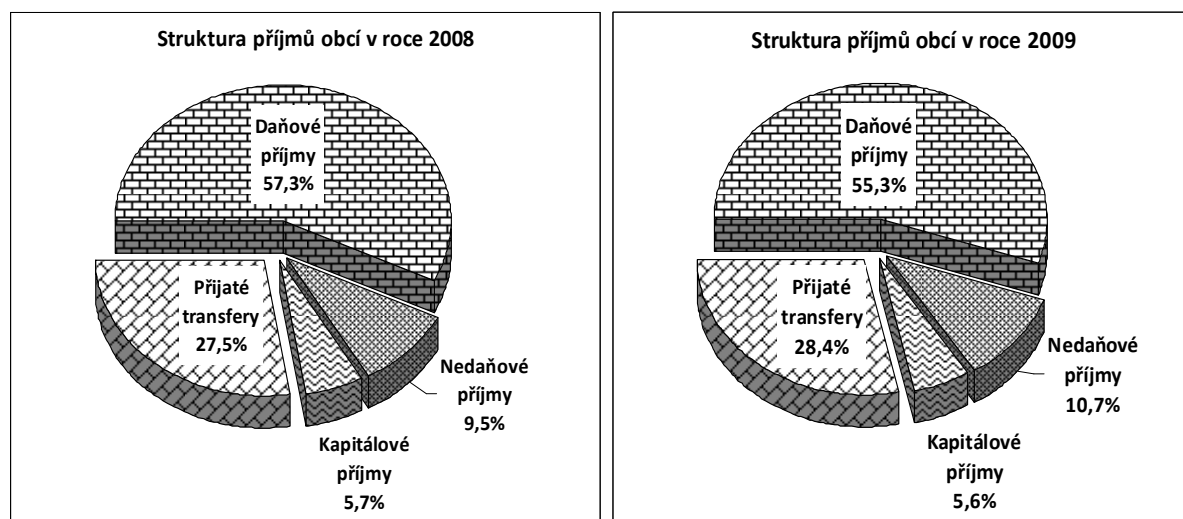
Obce - zůstatky na BÚ	v mld. Kč							
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008 k 30.6. 2009
	30,7	32,4	37,1	41,6	50,8	53,6	59,7	74,02 75,8

³ Očekávaný nárůst daňových příjmů zohledňuje vliv změn daňové legislativy schválené vládou a projednávané Parlamentem.

Pro rok 2009 se předpokládá, že vývoj v oblasti rozpočtového hospodaření obcí bude negativně ovlivněn stávající ekonomickou situací. Pro tento rok se očekává, že příjmy obcí dosáhnou objemu 251,8 mld. Kč, výdaje částky 266,5 mld. Kč. Očekávaná výše salda hospodaření obcí a hl. m. Prahy (dále jen obcí) by měla dosáhnout deficitu 14,7 mld. Kč⁴.

Nejvýznamnější zdroj příjmové strany rozpočtů obcí představují i v roce 2009 daňové příjmy. V tomto roce by měly dosáhnout objemu 139,2 mld. Kč, tj. cca 90 % z úrovně daňových příjmů obcí dosažených v roce 2008. Jedná se o zcela výjimečnou situaci, neboť od roku 1998 daňové příjmy obcí vykazovaly meziročně minimálně jednaprocentní nárůst.

Meziroční pokles daňových příjmů se projeví i ve změně struktury celkových příjmů rozpočtů obcí. Tuto situaci zachycují následující grafy:

V důsledku nepříznivého vývoje daňových příjmů by mělo dojít v roce 2009 k meziročnímu poklesu celkových příjmů obcí. Dalším důsledkem je i snížení podílu daňových příjmů na celkových příjmech obcí cca o 2 procentní body ve prospěch dalších příjmových položek rozpočtů obcí zejména nedaňových příjmů a přijatých transferů.

Z celkové očekávané výše výdajů by měly 70,5 % (188 mld. Kč) tvořit výdaje běžné, zbývající část výdaje kapitálové (78,5 mld. Kč). Na základě vývoje z prvního pololetí roku 2009 se předpokládá, že jak výdaje běžné tak výdaje kapitálové meziročně vzrostou. Očekává se, že k jejich financování obce využijí finanční rezervy vytvořené v minulých letech. Protože rozhodování o prioritách rozpočtu patří výhradně do samostatné působnosti obcí, nelze vyloučit, že v návaznosti na aktuální ekonomický vývoj ve druhém pololetí roku 2009

⁴ Jedná se o konzervativní odhad, který byl zpracován na základě dostupných údajů k pololetí roku 2009 a bude zpřesňován v návaznosti na vývoj ekonomické situace.

(zejména z hlediska vývoje daňových příjmů) budou obce omezovat své výdaje, a to zejména kapitálové.

Podrobnější údaje o očekávaných příjmech a výdajích obcí a hl. m. Prahy za rok 2009 jsou uvedeny v příloze č. 1.

2.2.2. Predikce hospodaření obcí a hl. m. Prahy v roce 2010

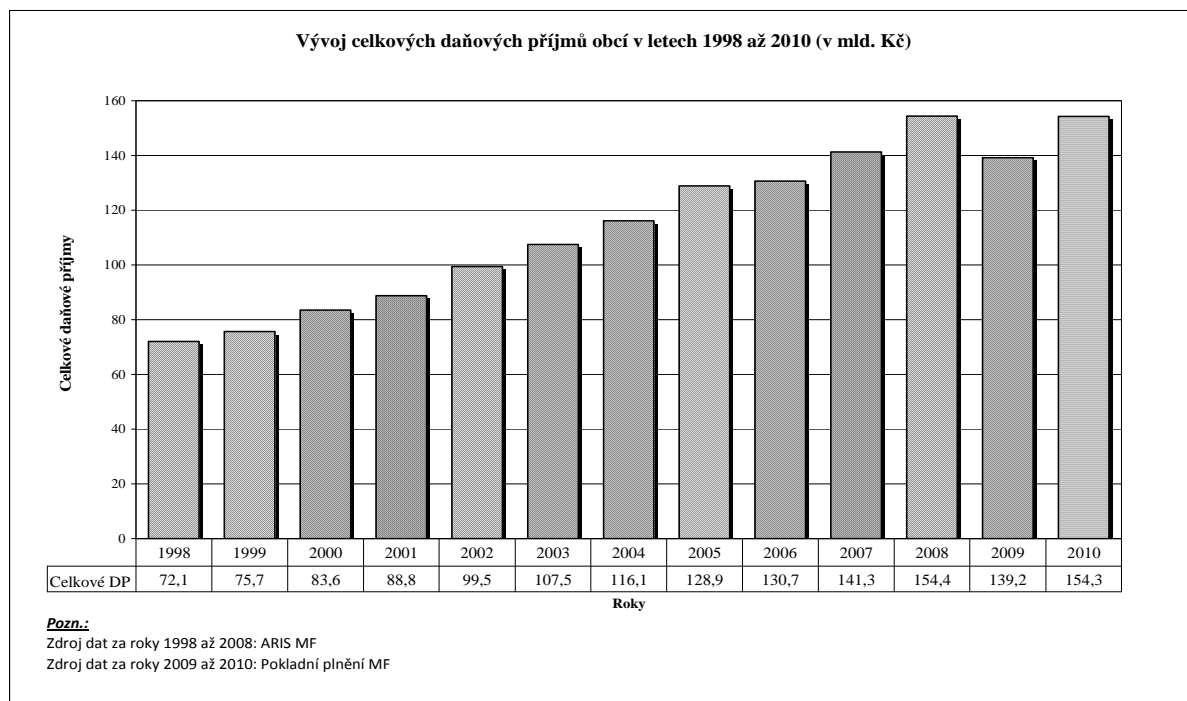
Jak bylo uvedeno v předcházejícím textu, přepokládáme, že trend schodkového hospodaření místních rozpočtů bude pokračovat i v roce 2010. V případě obcí a hl. m. Prahy (dále jen obcí) se úroveň deficitu pro rok 2010 odhaduje na částku 3,2 mld. Kč za předpokládaného objemu příjmů ve výši 264,8 mld. Kč a výdajů v objemu 268 mld. Kč.

Tab. č. 3 – Struktura příjmů a výdajů obcí v letech 2009 a 2010

Ukazatel	2009 – očekávaná skutečnost		2010 - predikce	
	v mld. Kč	v %	v mld. Kč	v %
Daňové příjmy	139,2	55,3%	154,3	58,3%
Nedaňové příjmy	26,9	10,7%	28,3	10,7%
Kapitálové příjmy	14,2	5,6%	14,1	5,3%
Přijaté dotace	71,5	28,4%	68,1	25,7%
ze SR	53,1	21,1%	50,6	19,1%
Příjmy celkem	251,8	100,0%	264,8	100,0%
Běžné výdaje	188,0	70,5%	189,4	70,7%
Kapitálové výdaje	78,5	29,5%	78,6	29,3%
Výdaje celkem	266,5	100,0%	268,0	100,0%
S a l d o	-14,7	x	-3,2	x

Ve struktuře příjmů obcí v roce 2010 budou nejvýznamnější pozici zaujímat daňové příjmy. Protože byly přerušeny práce na případné novely zákona č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní, ve znění pozdějších předpisů, nepředpokládají se v příštím roce žádné změny z hlediska vymezení daňových příjmů obcí. Objem daňových příjmů obcí se pro rok 2010 odhaduje na částku 154,3 mld. Kč a měly by v tomto roce tvořit 58,3 % z celkových příjmů obcí. V příštím roce se předpokládá, že daňové příjmy obcí meziročně vzrostou cca o 10,8 %, což v absolutním vyjádření představuje částku 15,1 mld. Kč. Tento očekávaný nárůst⁵ však nezajistí, aby daňové příjmy obcí dosáhly úrovně roku 2008.

Vývoj daňových příjmů obcí v letech 1998 – 2010 zachycuje následující graf:

Neopomenutelný zdroj financování aktivit obcí budou i v roce 2010 představovat dotace z různých úrovní veřejných rozpočtů, které se budou na celkových příjmech obcí podílet 25,7 %. Bude se jednat zejména o dotace ze státního rozpočtu, které se pro rok 2010 navrhuje ve výši 50,6 mld. Kč, a budou tvořit cca 74,3 % z celkového objemu dotací. V této oblasti se projevují úsporná opatření uplatňovaná v rámci návrhu státního rozpočtu na rok 2010. Ta se ve vztahu k obcím projevují zejména v oblasti investičních dotací, kdy se oproti roku 2009 razantně snížily navrhované objemy prostředků v ukazateli „Výdaje vedené

⁵ Očekávaný nárůst daňových příjmů na rok 2010 zohledňuje vliv změn daňové legislativy schválené vládou a projednávané Parlamentem.

v informačním systému programového financování celkem“ za kapitolu státního rozpočtu Všeobecná pokladní správa (podrobněji viz subkapitola 3.1.). Obce budou i v roce 2010 příjemci dotací ze státních fondů (3,5 mld. Kč), z rozpočtů krajů a regionálních rad.

Z celkového předpokládaného objemu výdajů obcí v roce 2010 by měly převládat ze 70,7 % výdaje běžné, zbývajících 29,3 % budou tvořit výdaje kapitálové. Objem běžných výdajů se odhaduje v příštím roce na 189,4 mld. Kč. Předpokládá se, že kapitálové výdaje dosáhnou v roce 2010 objemu 78,6 mld. Kč.

Podrobnější údaje o očekávaných příjmech a výdajích obcí za rok 2010 jsou uvedeny v příloze č. 1.

2.3. Hospodaření dobrovolných svazků obcí

2.3.1. Očekávaný vývoj hospodaření dobrovolných svazků obcí v roce 2009

Dobrovolné svazky obcí (dále jen DSO) představují nejčastější formu spolupráce mezi obcemi, která je upravena zákonem č.128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů. DSO nejčastěji působí v oblasti vodního hospodářství, územního rozvoje, v oblasti zajištění komunálních služeb apod. V roce 2008 působilo v České republice 782 DSO.

V roce 2009 se očekává, že hospodaření DSO skončí deficitem ve výši 0,2 mld. Kč. Tento výsledek hospodaření vyplývá z očekávaných příjmů ve výši 2,8 mld. Kč a výdajů v částce 3 mld. Kč. Jak je zřetelné z následující tabulky, s výjimkou roku 2008, vykazuje hospodaření DSO na konci rozpočtového roku schodek, popř. téměř nulové saldo.

Tab. č. 4 – Vývoj salda hospodaření DSO v letech 2001 - 2009

	v mil. Kč								
DSO	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	OS 2009
saldo	31	47,2	6,2	-32,5	-105,4	-559,6	-352,9	354,9	-200

Struktura příjmové strany rozpočtů DSO je v čase stabilní. DSO nejsou příjemci daňových příjmů. Hlavním zdrojem financování jejich aktivit jsou transfery z různých úrovní veřejných rozpočtů, zejména se jedná o dotace od členských obcí. V roce 2009 se očekává, že podíl dotací na celkových příjmech DSO bude činit 75 % z celkových příjmů DSO. V absolutním vyjádření se jedná o částku 2,1 mld. Kč. Z hlediska charakteru by měly z cca 57 % převládat dotace investiční, a to v částce 1,2 mld. Kč. Vlastní příjmy DSO

zahrnují nedaňové a kapitálové příjmy, které by v roce 2009 měly dosáhnout částky 700 mil. Kč.

Co se týče výdajů, odhaduje se, že stejně jako v minulých letech budou převládat výdaje kapitálové. Pro rok 2009 se očekává, že budou tvořit 73,3 % z celkových výdajů DSO. Výdaje budou směřovány do těch oblastí, které jsou v souladu s účelem, za kterým byl konkrétní DSO založen.

Podrobnější údaje o očekávaných příjmech a výdajích DSO za rok 2009 jsou uvedeny v příloze č. 1.

2.3.2. Predikce hospodaření dobrovolných svazků obcí v roce 2010

Pro rok 2010 se nepředpokládají oproti předchozím létům změny v trendu hospodaření DSO. Pro tento rok se odhaduje záporné saldo jejich rozpočtů ve výši 0,3 mld. Kč. Celkové příjmy DSO jsou predikovány v objemu 2,4 mld. Kč a výdaje v částce 2,7 mld. Kč.

Ani pro rok 2010 neočekáváme změnu ve struktuře příjmů DSO. Dotace z různých úrovní veřejných rozpočtů se odhadují ve výši 1,7 mld. Kč, což činí téměř 71 % z celkových příjmů DSO. Mírně budou převažovat (53 %) dotace neinvestičního charakteru⁶. Nedaňové a kapitálové příjmy by měly dosáhnout stejné úrovně jako v roce 2009, tj. cca 700 mil. Kč.

Z hlediska vývoje výdajů DSO v roce 2010 předpokládáme, že ze 67 % budou převažovat výdaje kapitálové. Jejich objem se odhaduje na 1,8 mld. Kč. Zbývajících 33 % připadá na výdaje běžné. Z předpokládané struktury příjmů, výdajů a odhadovaného salda rozpočtů DSO plyne, že k dofinancování výdajů budou DSO využívat i cizí návratné zdroje.

Podrobnější údaje o očekávaných příjmech a výdajích DSO za rok 2010 jsou uvedeny v příloze č. 1.

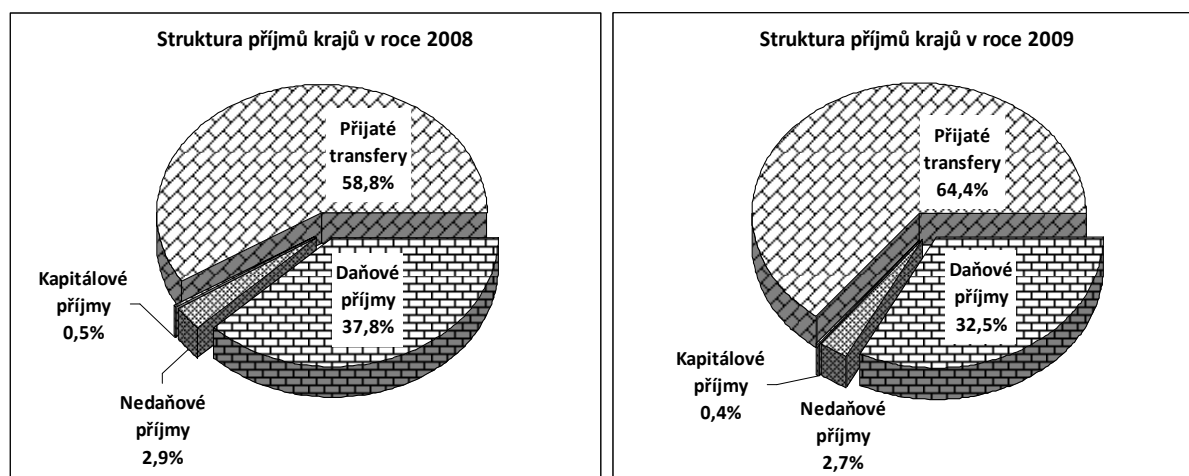
⁶ Příčinu tohoto jevu lze spatřit v tom, že investiční dotace pro DSO ze státního rozpočtu, které jsou jim v průběhu rozpočtového roku resorty uvolňovány, jsou rozpočtovány jako dotace obcím. Jako o dotacích pro dobrovolné svazky obcí je o nich účtováno až v průběhu rozpočtového roku při jejich uvolňování. Tato skutečnost zkresluje odhad objemu dotací pro DSO na daný rozpočtový rok.

2.4. Hospodaření krajů

2.4.1. Očekávaný vývoj hospodaření krajů v roce 2009

Očekává se, že nepříznivý ekonomický vývoj v roce 2009 se projeví i v hospodaření krajů v tomto roce, a to zhoršeným saldem oproti výsledku dosaženému v roce 2008. Na základě vývoje z prvního pololetí roku 2009 se předpokládá, že kraje v roce 2009 uzavřou své hospodaření deficitem ve výši 6,4 mld. Kč⁷. Toto saldo je dáno očekávanou úrovní příjmů ve výši 135,3 mld. Kč a výdajů v částce 141,7 mld. Kč.

Stejně jako obce i kraje financují své aktivity z daňových příjmů. Na rozdíl od obcí však daňové příjmy představují druhý nejvýznamnější zdroj financování výdajů krajů, což je patrné z následujících grafů:

Protože obce a kraje se podílejí na výnosu ze shodných daní, týká se očekávaný meziroční pokles i daňových příjmů krajů. Ty by měly v roce 2009 dosáhnout částky 44 mld. Kč, což je cca 88 % z objemu daňových příjmů krajů dosažených v roce 2008. Tato skutečnost se projeví i ve snížení váhy daňových příjmů ve struktuře příjmů krajů z 37,8 % na 32,5 % ve prospěch přijatých transferů. Protože kraje ze svého rozpočtu financují rozsáhlé projekty, lze očekávat, že výpadky v daňových příjmech budou kompenzovat z rezerv realizovaných v minulých letech, popř. zapojováním dalších návratných zdrojů.

Tab. č. 5 – Vývoj stavu finančních prostředků na bankovních účtech krajů

⁷ Jedná se o konzervativní odhad, který byl zpracován na základě dostupných údajů k pololetí roku 2009 a bude zpřesňován v návaznosti na vývoj ekonomické situace.

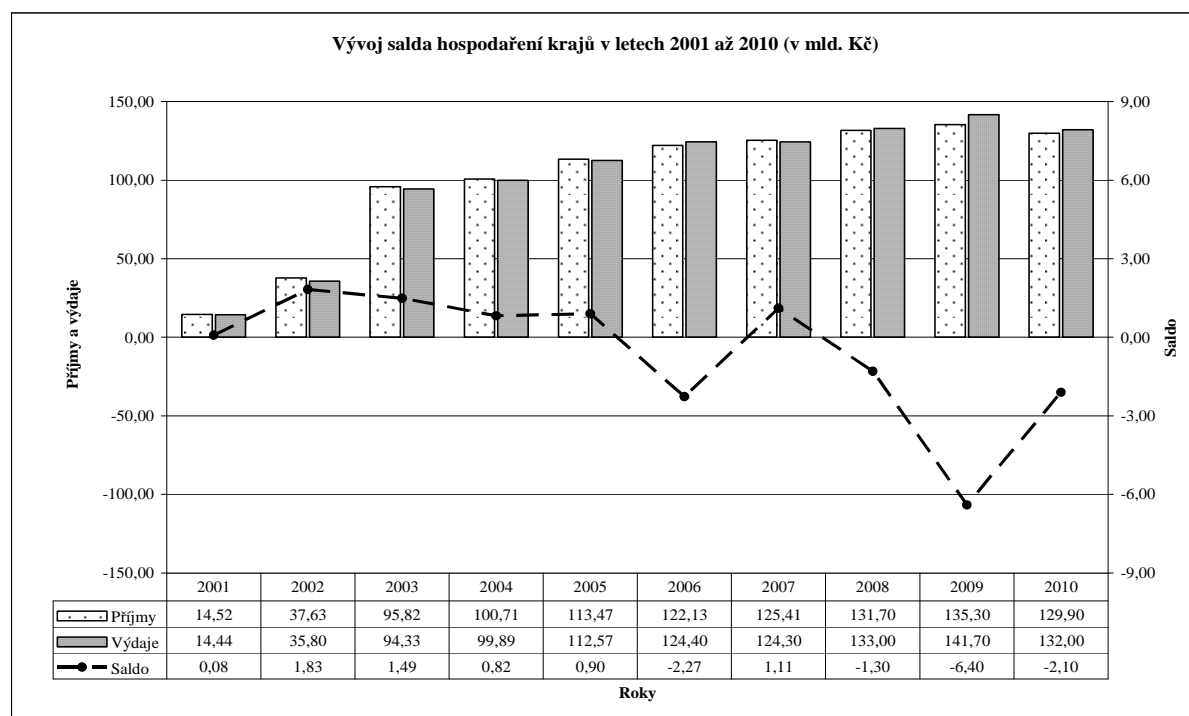
Kraje -zůstatky na BÚ	v mld. Kč							
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
	0,07	1,9	3,4	4,3	6,0	7,4	11,2	13,9

Co se týče výdajů krajů v roce 2009, očekává se, že běžné výdaje budou činit 82,8 % z jejich celkového objemu, což představuje v absolutním vyjádření 117,3 mld. Kč. U kapitálových výdajů se předpokládá, že dosáhnou částky 24,4 mld. Kč, tj. zbývajících 17,2 % z celkového objemu výdajů. Protože rozhodování o výdajových prioritách rozpočtu patří výhradně do samostatné působnosti krajů, nelze vyloučit, že v návaznosti na aktuální ekonomický vývoj ve druhém pololetí roku 2009 kraje začnou omezovat své výdaje, a jejich rozpočet nebude naplněn. Jedná se o možný trend, který byl zmiňován již v subkapitole 2.2.1. Očekávaný vývoj hospodaření obcí a hl. m. Prahy v roce 2009.

Podrobnější údaje o očekávaných příjmech a výdajích krajů za rok 2009 jsou uvedeny v příloze č. 1.

2.4.2. Predikce hospodaření krajů v roce 2010

Předpokládá se, že v roce 2010 celkové saldo krajských rozpočtů dosáhne deficitu v objemu 2,1 mld. Kč s tím, že příjmy krajů v tomto roce budou činit 129,9 mld. Kč a výdaje 132 mld. Kč. Vývoj výsledků hospodaření krajů v letech 2001 až 2010 zachycuje následující graf:

Za celou dobu existence kraje realizovaly záporný výsledek svého hospodaření pouze dvakrát, a to v roce 2006 a v roce 2008. Díky předpokládanému ekonomickému vývoji však očekáváme, že kraje budou i v letech 2009 a 2010 v tomto trendu pokračovat.

Tab. č. 6 – Struktura příjmů a výdajů krajů v letech 2009 a 2010

Ukazatel	2009 – očekávaná skutečnost		2010 - predikce	
	v mld. Kč	v %	v mld. Kč	v %
Daňové příjmy	44,0	32,5%	47,2	36,3%
Nedaňové příjmy	3,7	2,7%	4,0	3,1%
Kapitálové příjmy	0,5	0,4%	0,5	0,4%
Přijaté dotace	87,1	64,4%	78,2	60,2%
ze SR	83,1	61,4%	76,2	58,7%
Příjmy celkem	135,3	100,0%	129,9	100,0%
Běžné výdaje	117,3	82,8%	112,3	85,1%
Kapitálové výdaje	24,4	17,2%	19,7	14,9%
Výdaje celkem	141,7	100,0%	132,0	100,0%
S a l d o	-6,4	x	-2,1	x

Jak je patrné z výše uvedené tabulky, oproti roku 2009 předpokládáme meziroční pokles jak na straně příjmů tak i výdajů krajů. Tato skutečnost je způsobena meziročním poklesem dotací z různých úrovní veřejných rozpočtů pro kraje, a to především u navrhovaného objemu dotací ze státního rozpočtu (76,2 mld. Kč). Nejvyšší váhu z těchto dotací stále představují prostředky zahrnuté v kapitole MŠMT na financování tzv. „přímých nákladů na vzdělávání“, tj. zejména na platy učitelů školských zařízení zřizovaných kraji a obcemi. Úsporná opatření navrhovaná ve státním rozpočtu na rok 2010 se projeví i v této oblasti. Snížení těchto zdrojů bude mít přímou vazbu na úroveň výdajů krajů realizovaných v příštím roce, protože kraje prostředky na financování tzv. „přímých nákladů na vzdělávání“ přímo přidělují jak školským zařízením zřizovaným ve své působnosti tak školským zařízením zřizovaným obcemi⁸.

Kraje budou v roce 2010 využívat pro financování svých aktivit mimo dotací i své vlastní příjmy, které zahrnují zejména daňové příjmy, nedaňové příjmy a příjmy kapitálové. Pro příští rok odhadujeme, že vlastní příjmy krajů dosáhnou částky 51,7 mld. Kč a z celkových příjmů krajů budou tvořit cca 39,8 %.

⁸ Jedná se o výdaj z rozpočtu kraje.

Daňové příjmy v souladu s platným systémem financování krajů představují po dotacích druhý nejvýznamnější zdroj financování aktivit krajů. V roce 2010 by měly dosáhnout výše 47,2 mld. Kč, což by znamenalo oproti roku 2009 meziroční nárůst o 7,3 %⁹.

Ve struktuře výdajů krajů neočekáváme z hlediska roku 2010 žádné změny, z 85,1 % by měly převládat výdaje běžné, zbývajících 14,9 % výdaje kapitálové.

Podrobnější údaje o očekávaných příjmech a výdajích krajů za rok 2010 jsou uvedeny v příloze č. 1.

2.5. Hospodaření regionálních rad regionů soudržnosti

2.5.1. Očekávaný vývoj hospodaření regionálních rad regionů soudržnosti v roce 2009 a 2010

Regionální rady regionů soudržnosti zahájily svou existenci k 1. 7. 2006 a staly se tak nedílnou součástí soustavy veřejných rozpočtů. Regionální rady byly zřízeny ve všech regionech soudržnosti a jsou řídicími orgány pro regionální operační programy. Konkrétně se jedná o Regionální operační program Střední Čechy, Jihozápad, Severozápad, Jihovýchod, Severovýchod, Moravskoslezsko a Střední Morava. Pro region soudržnosti Praha plní činnost řídicího orgánu hl. m. Praha (OP - Praha Konkurenceschopnost a OP - Praha Adaptabilita).

Zprostředkovatelem toku finančních prostředků z Evropských společenství k regionálním radám je Ministerstvo pro místní rozvoj.

O podporu z regionálních operačních programů mohou žádat nejen kraje, obce a dobrovolné svazky obcí, ale i organizace zřizované územními samosprávnými celky. Regionální operační programy se zaměřují do různých oblastí, např. na rozvoj regionální dopravní infrastruktury, služby cestovního ruchu, revitalizaci regionálních center atd.

V roce 2008 nedošlo v případě regionálních rad k naplnění ani rozpočtovaných příjmů ani výdajů. Projevil se zde časový posun při schvalování programových dokumentů, vyhlášení výzev k předkládání projektů. K čerpání finančních prostředků na financování regionálních projektů došlo proto až ve druhé polovině roku 2008.

⁹ Očekávaný nárůst daňových příjmů zohledňuje vliv změn daňové legislativy schválené vládou a projednávané Parlamentem.

Z hlediska roku 2009 se předpokládá, že očekávané příjmy rozpočtů regionálních rad dosáhnou na konci roku objemu 7,6 mld. Kč a výdaje stejné výše. Z uvedeného plyne, že hospodaření regionálních rad by mělo skončit v roce 2009 jako vyrovnané.

Nejdůležitější zdroj financování činnosti regionálních rad představují transfery ze státního rozpočtu, konkrétně dotace z kapitoly Ministerstva pro místní rozvoj. Předpokládáme, že v roce 2009 budou regionálním radám uvolněny z této kapitoly dotace v částce cca 7,3 mld. Kč. V uvedeném objemu jsou obsaženy jak prostředky fondů EU tak vlastní zdroje státního rozpočtu. Zbývající část z celkového objemu dotací (0,3 mld. Kč) připadá na dotace poskytované regionálním radám z rozpočtů krajů. Co se týče struktury dotací, z cca 89% se bude jednat o dotace investiční.

Výdaje regionálních rad jsou směřovány např. na financování projektů technické pomoci, na financování projektů žadatelů v rámci prioritních os jednotlivých regionálních operačních programů atd. V souladu s očekávanou strukturou dotací očekáváme, že cca 89 % výdajů regionálních rad budou tvořit výdaje kapitálové.

Pro rok 2010 se rovněž předpokládá nulové saldo hospodaření rozpočtů regionálních rad, které plyne z odhadované úrovně příjmů a výdajů v objemu 3,3 mld. Kč.

Ve srovnání s předchozími roky dochází k poklesu rozpočtovaného objemu dotací, které mají být regionálním radám uvolněny v roce 2010 z kapitoly Ministerstva pro místní rozvoj, a to na částku 2,9 mld. Kč. Protože 88 % z příjmů regionálních rad představují dotace z této kapitoly, projeví se pokles jejich rozpočtovaného objemu do odhadu celkových příjmů a výdajů regionálních rad v roce 2010. Z důvodu snížení navrhovaného objemu dotací z kapitoly Ministerstva pro místní rozvoj se předpokládá, že celkové příjmy a výdaje regionálních rad klesnou na 43 % ve srovnání s úrovní příjmů a výdajů v roce 2009.

I v roce 2010 by regionální rady měly obdržet dotace z rozpočtů krajů, jejich objem se odhaduje ve výši 400 mil. Kč.

Co se týče předpokládané struktury dotací, z 94 % budou převládat dotace investiční, zbývajících 6 % připadá na dotace neinvestičního charakteru.

Strukturu příjmové strany kopíruje i výdajová strana rozpočtů regionálních rad, tj. 94 % výdajů budou tvořit výdaje kapitálové (3,1 mld. Kč), běžné výdaje se odhadují na 0,2 mld. Kč.

Skutečná celková výše příjmů a výdajů regionálních rad v letech 2009 a 2010, jejich struktura bude záviset na rozsahu projektů, které budou prostřednictvím regionálních operačních programů v příslušném roce financovány.

Podrobnější údaje o očekávaných příjmech a výdajích regionálních rad regionů soudržnosti za rok 2009 a 2010 jsou uvedeny v příloze č. 1.

3. DOTACE ZE STÁTNÍHO ROZPOČTU PRO ÚZEMNÍ SAMOSPRÁVNÉ CELKY, DOBROVOLNÉ SVAZKY OBCÍ A REGIONÁLNÍ RADY REGIONŮ SOUDRŽNOSTI

3.1. Dotace ze státního rozpočtu pro obce a hl. m. Prahu v roce 2010

Vztah státního rozpočtu k rozpočtům obcí a hl. m. Prahy je pro rok 2010 definován:

- *Finančními vztahy k rozpočtům obcí v úhrnech po jednotlivých krajích (příloha č. 6 k návrhu zákona o státním rozpočtu na rok 2010)* **10 793 749 tis. Kč**
- *Finančním vztahem k rozpočtu hlavního města Prahy (příloha č. 7 k návrhu zákona o státním rozpočtu na rok 2010)* **1 129 803 tis. Kč**
- *Ostatními dotacemi z kapitoly Všeobecná pokladní správa* **1 515 855 tis. Kč**
- *Dotacemi z ostatních kapitol státního rozpočtu* **37 152 083 tis. Kč**

3.1.1. Finanční vztahy k rozpočtům obcí v úhrnech po jednotlivých krajích a finanční vztah k rozpočtu hlavního města Prahy

Ve srovnání s rokem 2009 nedochází v podobě finančních vztahů státního rozpočtu k rozpočtům obcí v úhrnech po jednotlivých krajích a k rozpočtu hl. m. Prahy pro rok 2010 k žádným změnám. Obsahem finančních vztahů státního rozpočtu k rozpočtům obcí v úhrnech po jednotlivých krajích zůstává příspěvek na školství, dotace na vybraná zdravotnická zařízení, příspěvek na výkon státní správy a dotace na výkon zřizovatelských funkcí převedených z okresních úřadů obcím. Finanční vztah státního rozpočtu k rozpočtu hl. m. Prahy zahrnuje příspěvek na školství a příspěvek na výkon státní správy.

Ve srovnání s rokem 2009 nejsou vzhledem k problematické situaci ve státním rozpočtu tyto dotace a příspěvky valorizovány. Do navrhovaných objemů příslušných dotačních titulů byly promítnuty pouze vlivy vyplývající ze změny počtu obyvatel, počtu žáků, lůžkových kapacit apod. Výjimku představuje pouze navýšení příspěvku na výkon státní správy pro obce a pro hl. m. Prahu o 2 mld. Kč z titulu postupného odstranění disproporcí v míře krytí výdajů na výkon přenesené působnosti.

Celkový objem finančních vztahů státního rozpočtu k rozpočtům obcí v úhrnech po jednotlivých krajích a finančního vztahu státního rozpočtu k rozpočtu hl. m. Prahy pro rok

2010 činí 11 923 552 tis. Kč, z toho obcím v jednotlivých krajích je určeno 10 793 749 tis. Kč (příloha č. 6 k návrhu zákona o státním rozpočtu na rok 2010) a hl. m. Praze 1 129 803 tis Kč (příloha č. 7 k návrhu zákona o státním rozpočtu na rok 2010).

Finanční vztahy obsahují následující účelové dotace na běžné výdaje a příspěvky:

□ Příspěvek na školství celkem	1 498 685 tis. Kč
z toho: pro obce v jednotlivých krajích	1 357 598 tis. Kč
pro hl. m. Prahu	141 087 tis. Kč

Příspěvek na školství je určen na částečnou úhradu provozních výdajů základních, mateřských, speciálních základních a mateřských škol, víceletých gymnázií (pokud v nich žáci plní povinnou školní docházku), mateřských a základních škol při zdravotnických zařízeních zřizovaných obcemi a hl. m. Prahou a dále pro přípravné stupně speciálních škol zřizovaných obcemi a hl. m. Prahou. Příspěvek na jednoho žáka a jedno dítě ve výše uvedených typech škol je stanoven na 1 401,- Kč. Východiskem pro stanovení počtu žáků jsou statistické zahajovací (výkonové) výkazy za školní rok 2008/2009.

V případě, že školu nebo školské zařízení zřizuje dobrovolný svazek obcí, má rovněž nárok na poskytnutí dotace v této výši. Prostředky mu budou uvolněny formou mimořádné účelové dotace z kapitoly Všeobecná pokladní správa na základě žádosti a nikoli v rámci finančních vztahů k rozpočtům obcí a hl. m. Prahy.¹⁰

Příspěvek nebyl pro rok 2010 valorizován.

□ Dotace na vybraná zdravotnická zařízení	36 855 tis. Kč
--	-----------------------

Dotace je určena pro zvláštní dětská zařízení (kojenecké ústavy, dětské domovy), zřizovaná ve smyslu vyhlášky č. 242/1991 Sb., která nejsou příjmově napojena na soustavu zdravotních pojišťoven a u nichž zřizovatelskou funkci vykonává obec. Dotace na jedno místo je stanovena na 93 068,- Kč.

Dotace nebyla pro rok 2010 valorizována.

□ Příspěvek na výkon státní správy celkem	10 156 395 tis. Kč
z toho: pro obce v jednotlivých krajích	9 167 679 tis. Kč

Příspěvek je určen na částečnou úhradu výdajů spojených s výkonem státní správy. Celkový objem příspěvku byl pro rok 2010 navýšen o **2 mld. Kč, které jsou určeny na odstranění existujících disproporcí** mezi velikostí výdajů na financování agend státní správy a příjmy na jejich krytí.

Analýza financování výkonu státní správy a samosprávy územních samosprávných celků (dále jen analýza), zpracovaná pro potřeby Ministerstva financí¹¹, v části týkající se přenesené působnosti potvrdila předchozí závěry Ministerstva vnitra o rozdílech ve financování přeneseného výkonu státní správy mezi obcemi. V závěrech analýzy jsou uvedeny následující průměrné hodnoty krytí výdajů v roce 2007 – obce se základní působností 21 %, obce s matričním úřadem 41 %, obce se stavebním úřadem 50 %, obce s pověřeným obecním úřadem 68 % a obce s rozšířenou působností 105 %.

Do objemu příspěvku byla pro rok 2010 také zahrnuta částka **301,5 mil. Kč**, která byla rozpočtována v roce 2009 v ukazateli „Další prostředky pro územní samosprávné celky“ na položce „**Dofinancování příspěvku na výkon státní správy pro obce**“. Tato úprava přispěje ke zpřehlednění příjmů obcí v oblasti přeneseného výkonu státní správy.

V roce 2010 je příspěvek na výkon státní správy obcím stejně jako v předchozích letech rozdělován podle metodiky zpracované Ministerstvem vnitra, která byla poprvé použita v roce 2006. Oproti předchozímu roku však bylo **upuštěno od systému „kumulovaného“¹² příspěvku podle působností – a to u obcí s výjimkou obcí s rozšířenou působností.** Dosavadní kumulace příspěvku podle působností neumožňovala snížit disproporce v míře krytí výdajů na přenesenou působnost podle jednotlivých kategorií obcí.

Obce byly pro potřeby výpočtu rozděleny do několika skupin, a to podle nejvyšší dosažené správní role – obce se základní působností (celkem je v této skupině 5003 obcí), obce s matričním úřadem (622), obce se stavebním úřadem (230), obce s pověřeným obecním úřadem (183) a obce s rozšířenou působností (205).

¹⁰ Finanční vztahy státního rozpočtu k rozpočtům územních samosprávných celků upravují pouze vztahy k obcím, hl. m. Praze a ke krajům.

¹¹ Jednalo se o analýzu financování výkonu státní správy a samosprávy územních samosprávných celků, která byla VŠE zpracovávána v průběhu roku 2008. Zadavatelem bylo Ministerstvo financí. Zadání projektu bylo zpracováno ve spolupráci se zástupci obcí, krajů, Parlamentu atd.

¹² Výše příspěvku na výkon státní správy byla stanovena jako součet částek vypočtených na základě příslušných vzorců a koeficientů podle jednotlivých správních působností.

U jednotlivých obcí (vyjma obcí s rozšířenou působností) se příspěvek vypočte jako jedna částka při **využití jediného kritéria, kterým je velikost správního obvodu nejvyšší dosažené správní role vyjádřená počtem obyvatel**. Druhé dosud využívané kritérium (podíl počtu obyvatel správního centra a počtu obyvatel ve správním obvodu), které bylo zavedeno proto, aby částečně kompenzovalo finanční náklady na výkon přenesené působnosti pro občany obcí, na které obec vykonávající tuto působnost nedostává podíl na daňových výnosech, pozbylo vzhledem k navýšení úhrady výdajů na průměr 95 % svůj význam. Pro rok 2010 byl celkový objem příspěvku u obcí (s výjimkou obcí s rozšířenou působností) navýšen oproti loňskému roku o 1 462 mil. Kč na odstranění výše uvedených disproporcí (z toho 201,5 mil. Kč představuje částka, kterou obce a města získaly v roce 2009 formou účelové dotace z kapitoly Všeobecná pokladní správa).

U obcí s rozšířenou působností se propočtové koeficienty „A, B, C“ ani kumulativní princip zjištění výše příspěvku podle působností nemění. U statutárních měst Brna, Ostravy a Plzně je však příspěvek navýšen o 344,6 mil. Kč na odstraňování výše uvedených disproporcí (z toho 50 mil. Kč představuje částka, kterou města získala v roce 2009 formou účelové dotace z kapitoly Všeobecná pokladní správa). U ostatních obcí s rozšířenou působností je objem příspěvku v porovnání s rokem 2009 vyšší o 29,6 mil. Kč v souvislosti s meziročním nárůstem počtu obyvatel.

Při rozdělení finančních prostředků mezi obce Ministerstvo vnitra vycházelo ze závěrů financování přenesené působnosti vykonávané obcemi a kraji v rámci analýzy, konkrétně z údajů o výdajích a příjmech jednotlivých kategorií obcí v roce 2007. Tyto údaje pro potřeby výpočtu kvalifikovaným odhadem a s využitím aktuálních dat roku 2008 byly upraveny pro rok 2009. Průměrná výše úhrady výdajů na přenesený výkon státní správy pak byla stanovena pro rok 2010 na úroveň 95 % roku 2009 pro následující kategorie obcí - obce se základní působností, obce s matričním úřadem, obce se stavebním úřadem, obce s pověřeným obecním úřadem a statutární města Brno, Ostrava a Plzeň (viz příloha č.5).

Dosažení poměrně vysokého podílu úhrady výdajů z rozpočtované částky 2 mld. Kč (polovina celkové sumy na odstranění disproporcí) je dáno několika faktory. Prvním je skutečnost, že analýza vycházela z údajů roku 2007¹³. V letech 2008 a 2009 došlo k mimořádnému navýšení prostředků na výkon státní správy pro obce formou mimořádné účelové dotace v celkové částce 301,5 mil. Kč. V roce 2008 se jednalo o mimořádnou dotaci v částce 50 mil. Kč určenou pro obce s pověřeným obecním úřadem. V roce 2009 byla tato

částka valorizována na 51,5 mil. Kč a zároveň byly ostatním obcím navýšeny prostředky na výkon přenesené působnosti o částku 250 mil. Kč. Z toho vyplývá, že disproporce se mezi roky 2007 až 2009 snížily.

Pro rok 2011 by měla být prioritně řešena výše úhrady u krajů, kde analýza kvantifikovala rozdíl výdajů a příjmů na přenesenou působnost v roce 2007 ve výši cca 800 mil. Kč. I přes provedené navýšení zůstává deficit v míře krytí výdajů na přenesenou působnost u hl. města Prahy. Řešení je závislé na situaci ve státním rozpočtu na rok 2011.

Postavení hl. m. Prahy při výkonu státní správy je specifické, neboť hl. m. Praha vykonává jak státní správu, která podle zákona přísluší obcím, tak i státní správu, jejíž výkon zajišťují kraje. Příspěvek na výkon státní správy pro hl. m. Prahu je stanoven jako součet příspěvku vypočteného použitím pevné sazby na 100 obyvatel hl. m. Prahy (působnost obce) a příspěvku odvozeného od počtu funkčních míst převedených na hl. m. Prahu v průběhu reformy veřejné správy (působnost kraje).

Pro rok 2010 byl objem příspěvku na výkon státní správy pro hl. m. Prahu navýšen o částku 465,353 mil. Kč na odstranění disproporcí v úhradě výdajů na přenesený výkon státní správy (z toho 50 mil. Kč představuje částka, kterou město získalo v roce 2009 formou účelové dotace z kapitoly VPS).

Stejně jako v roce 2009 zahrnuje navrhovaný objem příspěvku na výkon státní správy pro hl. m. Prahu na rok 2010 i prostředky, které jsou určeny na dofinancování výkonu inspekcí poskytování sociálních služeb. Hl. m. Praha tuto působnost vykonává v postavení kraje. Kvantifikace objemu prostředků pro hl. m. Prahu byla provedena podle údajů Ministerstva práce a sociálních věcí o počtu sociálních služeb, které krajský úřad registroval a které kraj nezřizuje (ale kontroluje je).¹⁴ Zdrojem údajů je centrální Registr poskytovatelů sociálních služeb. Vzhledem k účinnosti zákona č. 206/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů a některé další zákony, se mění místní příslušnost krajských úřadů k provádění inspekcí. Podle § 97 odst. 1 tohoto platného předpisu dochází ke změně, kdy registrované poskytovatele již nekontroluje krajský úřad, na jehož území se služba poskytuje, ale ten krajský úřad, který vydal rozhodnutí o registraci. Toto ustanovení se projeví navýšením příslušné částky pro hl. m. Prahu, která

¹³ Protože analýza byla zpracovávána v průběhu roku 2008, poslední dostupná data byly skutečnosti za rok 2007.

¹⁴ Poskytovatele sociálních služeb, které krajský úřad registruje a zároveň zřizuje kraj kontroluje MPSV.

v roce 2010 získává na tento účel 5 821 tis. Kč (tj. nárůst prostředků o 2,7 mil. Kč oproti roku 2009) a poklesem částek v případě některých krajů na rok 2010.

□ ***Dotace na výkon zřizovatelských funkcí převedených z okresních úřadů obcím***

231 617 tis. Kč

V souvislosti se zánikem okresních úřadů přešly do samostatné působnosti obcí zřizovatelské funkce k vybraným organizacím působícím v odvětví kultury (knihovny, divadla apod.) a organizacím poskytujícím sociální služby. Od roku 2007 nejsou v souvislosti s přijetím zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, v objemu této dotace zahrnuty prostředky na financování sociálních služeb.

Dotace nebyla pro rok 2010 valorizována.

3.1.2. Ostatní dotace z kapitoly Všeobecná pokladní správa

Mimo finanční vztahy jsou v kapitole Všeobecná pokladní správa rozpočtovány další dotační tituly pro obce a hl. m. Prahu v celkovém objemu 1 515 855 tis. Kč.

Jedná se zejména o prostředky zahrnuté v ukazateli „Další prostředky pro územní samosprávné celky“ (996 627 tis. Kč) a o prostředky zahrnuté v ukazateli „Výdaje vedené v informačním systému programového financování celkem“ (256 678 tis. Kč).

V ukazateli „Další prostředky pro územní samosprávné celky“ zůstává významnou položkou „**Dotace na činnosti vykonávané obcemi s rozšířenou působností v oblasti sociálně-právní ochrany dětí**“. Dotace je poskytována na základě § 58 odst. 1 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů, který stanovuje, že náklady vzniklé v souvislosti s výkonem sociálně-právní ochrany, není-li dále stanoveno jinak, nese stát. Dotace je určena pro obce s rozšířenou působností a hl. m. Prahu, pro rok 2010 nebyla valorizována a je rozpočtována v celkové výši 739 447 tis. Kč.

Součástí ukazatele „Další prostředky pro územní samosprávné celky“ kapitoly Všeobecná pokladní správa je i pro rok 2010 položka „**Navýšení příspěvku na výkon státní správy v oblasti sociálních služeb pro obce s rozšířenou působností a hl. m. Prahu**“. Tato dotace je určena na výkon státní správy v oblasti sociálních služeb dle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách. Dotace nebyla pro rok 2010 valorizována a je rozpočtována v celkové výši 212 180 tis. Kč.

Stávající položka „**Dofinancování příspěvku na výkon státní správy pro obce**“ v ukazateli „Další prostředky pro územní samosprávné celky“ je pro rok 2010 zrušena a prostředky na dofinancování výkonu státní správy pro obce a hl. m. Prahu jsou součástí příspěvku na výkon státní správy, rozpočtovaném ve finančním vztahu státního rozpočtu k rozpočtům obcí v úhrnech po krajích a finančním vztahu státního rozpočtu k rozpočtu hlavního města Prahy.

V ukazateli „Výdaje vedené v informačním systému programového financování celkem“ je pro obce určena částka 256 678 tis. Kč. Proti schválenému rozpočtu na rok 2009 se v rámci úsporných opatření tyto prostředky razantně snižují. Z navrhovaného objemu je vyčleněno 122 000 tis. Kč v programu 298210 – Podpora rozvoje a obnovy materiálně technické základny regionálního školství. Částka ve výši 134 678 tis. Kč je určena na zabezpečení akcí zahrnutých v programu 298220 – Akce financované z rozhodnutí Poslanecké sněmovny Parlamentu a vlády ČR. Struktura výdajů vedených v ukazateli „Výdaje vedené v informačním systému programového financování celkem“ je obsažena v příloze č.4.

3.1.3. Dotace z ostatních kapitol státního rozpočtu

Dotace pro obce a hl. m. Prahu z ostatních kapitol státního rozpočtu jsou navrhovány v celkovém objemu 37 152 083 tis. Kč. Kapitoulou s největším objemem dotací určených pro obce a hl. m. Prahu zůstává kapitola Ministerstva práce a sociálních věcí. V objemu neinvestičních dotací určených v rozpočtu této kapitoly pro obce a hl. m. Prahu v částce 25 154 088 tis. Kč jsou zahrnuty zejména prostředky na dávky pomoci v hmotné nouzi, dávky zdravotně postiženým a prostředky na příspěvek na péči, jejichž výplatu příjemcům budou obce a hl. m. Praha zprostředkovávat.

Objemově významné jsou rovněž neinvestiční dotace z kapitoly Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, které jsou rozpočtovány v předpokládané výši 8 302 165 tis. Kč. Jedná se zejména o dotace na přímé náklady na vzdělávání poskytované hl. m. Praze. Neinvestiční dotace z ostatních kapitol již nejsou objemově tak významné, např. neinvestiční dotace z kapitoly Ministerstva kultury a Ministerstva pro místní rozvoj.

Investiční dotace obcím a hl. m. Praze z ostatních kapitol státního rozpočtu jsou rozpočtovány ve výši 2 549 933 tis. Kč, z toho významnější částky jsou rozpočtovány v kapitole Ministerstva pro místní rozvoj, v kapitole Ministerstva zemědělství.

3.2. Dotace ze státního rozpočtu pro dobrovolné svazky obcí v roce 2010

Ve státním rozpočtu na rok 2010 nejsou zpravidla rozpočtovány žádné dotace pro dobrovolné svazky obcí. Tato skutečnost je zřejmě způsobena tím, že neexistuje žádný dotační titul, který by byl určen výhradně pro dobrovolné svazky obcí. Dotační tituly, které jsou určeny jak pro obce, tak pro dobrovolné svazky obcí, jsou ve státním rozpočtu téměř vždy zahrnuty jako dotace pro obce a jako o dotacích pro dobrovolné svazky obcí je o nich účtováno až v průběhu rozpočtového roku při jejich uvolňování.

3.3. Dotace ze státního rozpočtu pro kraje v roce 2010

Vztah státního rozpočtu k rozpočtům krajů je pro rok 2010 definován:

- *Finančními vztahy státního rozpočtu k rozpočtům krajů (příloha č. 5 k návrhu zákona o státním rozpočtu na rok 2010)* **1 176 186 tis. Kč**
- *Ostatními dotacemi z kapitoly Všeobecná pokladní správa* **433 375 tis. Kč**
- *Dotacemi z ostatních kapitol státního rozpočtu* **74 590 189 tis. Kč**

3.3.1. Finanční vztahy k rozpočtům krajů

Finanční vztahy státního rozpočtu k rozpočtům krajů v roce 2010 zahrnují pouze příspěvek na výkon státní správy v přenesené působnosti.

□ *Příspěvek na výkon státní správy* **1 176 186 tis. Kč**

V souladu s ustanovením § 29 odst. 3 zákona č. 129/2000 Sb., o krajích, obdrží kraje ze státního rozpočtu příspěvek na financování výkonu státní správy v přenesené působnosti. Pro rok 2010 nebyl příspěvek valorizován.

I pro rok 2010 jsou v souvislosti se zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, v příspěvku na výkon státní správy pro kraje zahrnuty prostředky ve výši 30 000 tis. Kč na zajištění inspekce kvality sociálních služeb. Z této částky je pro kraje určeno 24 179 tis. Kč, pro hl. m. Prahu¹⁵ 5 821 tis. Kč (viz část 3.1.1.). Vzhledem k účinnosti zákona č. 206/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění dalších předpisů, a některé další zákony, se mění příslušnost krajských úřadů k provádění inspekcí. Podle § 97 odst. 1 tohoto platného předpisu dochází ke změně, kdy registrované

¹⁵ Týká se přenesené působnosti, kterou hl. m. Praha vykonává v postavení kraje.

poskytovatele nekontroluje již krajský úřad, na jehož území kraje se služba poskytuje, ale ten krajský úřad, který vydal rozhodnutí o registraci. Toto ustanovení se projevuje změnou kritéria při přerozdělení finančního příspěvku, a to na počet sociálních služeb, které krajský úřad registroval a které kraj kontroluje (ale není jejich zřizovatelem) ¹⁶. Důsledkem je zvýšení částky pro hl. m. Prahu a pokles objemu v případě některých krajů na rok 2010. Informace o počtech sociálních služeb, které má příslušný úřad, předložený Ministerstvem práce a sociálních věcí, vychází z centrálního Registru poskytovatelů sociálních služeb, který tento resort spravuje.

3.3.2. Ostatní dotace z kapitoly Všeobecná pokladní správa

Pro rok 2010 se jedná o dotace v celkové výši 433 375 tis. Kč. Objem 283 375 tis. Kč je zahrnut v ukazateli „Další prostředky pro územní samosprávné celky“. Ten obsahuje dotační tituly, které nelze rozpočtovat u konkrétních příjemců v době sestavování návrhu rozpočtu, např. prostředky na výdaje stanovené zvláštními zákony nebo právními předpisy.

Hl. m. Praze přísluší podle zákona č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, i postavení kraje. Proto má hl. m. Praha po splnění stanovených podmínek nárok na čerpání dotačních titulů, které jsou rozpočtovány pro obce a kraje. Jednotlivé položky ukazatele jsou uvedeny v příloze č. 3.

V ukazateli „Výdaje vedené v informačním systému programového financování celkem“ je pro kraje určena částka 150 000 tis. Kč. Jedná se o prostředky určené na majetkové vypořádání pozemků pod silnicemi II. a III. třídy (usnesení vlády č. 1059/2005).

3.3.3. Dotace z ostatních kapitol státního rozpočtu

Dotace z ostatních kapitol státního rozpočtu jsou rozpočtovány v celkové výši 74 590 189 tis. Kč. Dotace jsou směřovány na financování investičních i neinvestičních akcí a budou krajům poskytnuty přímo z rozpočtů příslušných kapitol. Objemově nejvyšší dotací je dotace pro kraje v kapitole Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (v předpokládané výši 70 717 569 tis. Kč), která zahrnuje zejména dotace na přímé náklady pro školy a školská zařízení zřizovaná kraji, obcemi (příp. dobrovolnými svazky obcí) a soukromými zřizovateli. Přímé náklady jsou tvořeny osobními výdaji (jedná se o platy pedagogických a nepedagogických pracovníků, pojistné a další související platby) a ostatními přímými

¹⁶ Poskytovatele sociálních služeb, které krajský úřad registruje a zároveň zřizuje kraj kontroluje MPSV.

neinvestičními výdaji (jedná se o učebnice, učební pomůcky apod.). Podle zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, kraj rozepisuje a přímo přiděluje dotace předškolním zařízením, školám a školským zařízením zřizovaným obcemi, tzn. že tyto prostředky neprocházejí rozpočty obcí.

3.4. Dotace ze státního rozpočtu pro regionální rady regionů soudržnosti v roce 2010

V kapitole Ministerstva pro místní rozvoj jsou zapracovány prostředky ve výši 2 930 119 tis. Kč na financování regionálních operačních programů, které budou realizovány prostřednictvím regionálních rad regionů soudržnosti. Ty plní zároveň úlohu řídicích orgánů pro tyto programy. Uvedený objem zahrnuje jak prostředky fondů EU, tak vlastní zdroje státního rozpočtu. Celkový objem je Ministerstvem pro místní rozvoj rozpočtován na investiční účely.

TABULKOVÉ PŘÍLOHY

Příloha č. 1 – Srovnání predikce hospodaření územních samosprávných celků, dobrovolných svazků obcí a regionálních rad regionů soudržnosti v roce 2010 s očekávaným výsledkem hospodaření v roce 2009

Příloha č. 2 – Vývoj daňových příjmů územních samosprávných celků v roce 2009 a 2010

Příloha č. 3 – Vybrané dotace územním samosprávným celkům z kapitoly Všeobecná pokladní správa v roce 2010

Příloha č. 4 – Výdaje vedené v informačním systému programového financování celkem v roce 2010 ve vztahu k obcím a krajům v kapitole Všeobecná pokladní správa

Příloha č. 5 – Průměrná výše úhrady výdajů na přenesený výkon státní správy v roce 2010 u obcí s různým rozsahem působnosti